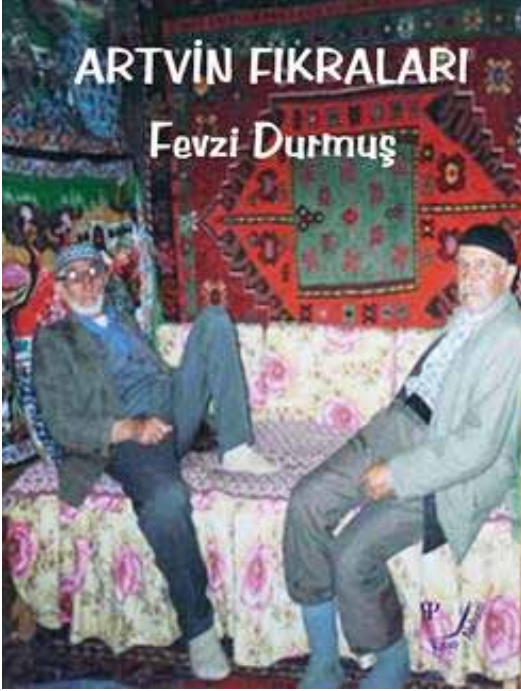

“ARTVİN FIKRALARI” ÜZERİNE

 Ünal KALAYCI

Fevzi Durmuş Beyle ilk defa “Posof Fıkraları” adlı kitabımı istediğinde konuşmuştuk. Kitabı alınca bir elektronik postayla bildirmiş ve “Evde kahkahalar patlayıp duruyor! Şimdi kitabı elimden kaptılar.” diye de eklemişti. Kendisinin de Artvin fıkralarını derlemek niyetinde olduğunu söylemişti. Ben de böyle bir çalışmanın çok yararlı olacağını belirtmiştim.

Fevzi Durmuş’un, memleketi olan Artvin’in kültür değerlerini tespit etme anlamında daha önce de birkaç kitabı çıkmıştı: *Orda Bir Köy/Anılar; Bir Mühendisin İzdüşümü-1, 2; Orda Bir Köy/Ardanuç-Yolağzı*.

Durmuş, bu kitaplarını yazmanın hikâyesini anlattığı başka bir yazıda, Batum tarafındaki akrabalarına bilgi ve belge sorduğunda, onların imkânları olmadığı için yazamadıklarını ve kendisinin imkânı olduğu hâlde neden yazmadığını sorduklarını anlatır.

Onu yazmaya teşvik eden en önemli sebep de buydu galiba. Bu sebeple beşinci kitabını yayınladı. Artvin Fıkraları kitabının sonunda, iki kitabının da yolda olduğunu haber vermektedir.

Artvin Fıkraları kitabı elime geçtikten sonra ilgi alanıma girmesi hasebiyle dikkatle inceledim. Hem kitabı tanıtmak hem de değerlendirmelerimi paylaşmak istedim. Kitap, 196 sayfa olup kuşe kâğıda basılmış. Kapağında Artvin yöresinden iki ihtiyarın tabii bir ortamda muhabbet ederken çekilmiş fotoğrafları yer alıyor. İçindekiler kısmından sonra yer alan Önsöz’de Artvin İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Yunus Zeyrek ve Ünal Kalaycı’nın fıkra ile ilgili yazılardan alıntılar yapmış.

Fıkralar, birden başlamak suretiyle numaralandırılmış. Son fıkranın numarası 260. Fıkra metinlerinin altında mahallî kelimelerin anlamları verilmiş. Yazar bunların bir kısmını, kendi hayatından, hatıralarından yola çıkarak oluşturmuş. Bir kısmını da canlı kaynaklardan ve çeşitli basılı kaynaklardan derlemiş. Hangi fıkrayı hangi kaynaktan derlediğini de kitabın sonunda vermiş.

BU güzel çalışma takdire şayandır. Ne var ki kitapta yer alan 74 fıkra Artvin yöresiyle ilgili değil. Bu fıkraların içinde *Bir köylü, Padişah, Namık Kemal, Bektaşî* gibi karakterler yer alıyor. Yine 44 tane fıkra Temel karakterine ait. Temel’in Artvin’in mahallî karakteri olup olmadığı tartışma götürür. Bunun dışında kalan 142 fıkra Artvin yöresine ait. Bu düşüncemizi yazarın kendisine ilettiğimizde, bununla ilgili eleştiriler aldığını, yöreye ait olmayan fıkraları kitaba aldığına pişman olduğunu ifade etti. Kitabın sonraki baskısında bunların yeniden gözden geçirileceğini umuyoruz.

Diğer bir husus da yazarın az da olsa bazı fıkralarda argo’ya yer vermesidir.

Bilhassa ifade edeceğimiz husus, Durmuş’un sabır ve ciddiyetle çalışarak halkımızın mizah hazinesini keşfetmiş olmasıdır. Kitap, dil, üslup, işleniş ve diğer yönleriyle okuyucunun ilgisini çekecektir.

Kitap Atelyesi yayınlarından çıkan kitabın iletişim bilgileri Şöyle: Tel (312)215 70 37, e-posta: bilgi@kitapatelyesi.com, www.kitapatelyesi.com.

Fevzi Durmuş’un kitabından birkaç fıkrayı buraya alıyoruz.

Aaaho İçduğun...

Artvinli yaşlı hanım, İstanbul'a oğlunun yanına misafir gider. Birkaç gün sonra midesi bozulur, hastalanır. Gelini doktora götürür. Genç doktor çayından bir yudum içtikten sonra hastamıza şikâyetini sorar. İshalden kıvranan yaşlı kadını:

-Ola oğul! Ela vırılıyerim(1),ela vırılıyerim ki, aaaho(2) içduğun çaya benzar! der.

Doktor bir şey anlamaz; ne diyor diye merakla gelinine bakar. Gelin, utanma ve gülme arasında bocalarken durumu anlatır. (Vırılılamak: İshal hâli, dışkı çıkarmak; Aaaho: Şu.)

Ha bu Karadeniz

Köyün birinde bir çoban, sürüsünün pazarlamasına yardımcı olmak için Batum'a gider. Köyüne dönünce, köyünden hiç ayrılmamış bir arkadaşına gördüklerini anlatmaya başlar. Batum'un yemyeşil bir ova içinde ve deniz kenarında olduğunu, büyük pencereli, çok yüksek binalar gördüğünü, denizin adına Karadeniz dendiğini ve bu denizin de uçsuz bucaksız olduğunu ballandırarak anlatır. Bizimki artık dayanamaz: "Ola heee! He, da! Ha bu Karadeniz, bizim Karagol'dan da beyuk degil ya, hoş!" der.

Kolopa

Ardanuç-Yolağzı Köyünden Kurbanî Özkan, ailece çayır kaldırmaktadır. Öğle yemeği için bir pantanın altında sofraya kurulmuştur. Aile reisinin namazının bitmesi beklenmektedir. Fakat namazda eğilirken de "Allah-u Ekber, kolop!" kalkarken de "Allah-u Ekber, kolop!" diye seslice söylenmekte, herkes şaşkın şaşkın birbirine bakmakta ve yeni bir dua mı diye merak etmektedirler. Selam verdikten sonra sofraya dönerek bağırır: "Yoğurda çekirgeler sıçırıyor, olaa!.. Goramiyersız, anlamiyersız daa." (Kolopa/kolop: Ahşap yoğurt kabı; Çayır kaldırmak: Biçilmiş, kurumuş otları bir araya toplamak; Panta: Dağ armut ağacı, ahlat.)

Yaz mı, kış mı?

Yolağzı Köyünden Ömer Pehlevan, Ardanuç- Kapı Köydeki yaşlı akrabasının ziyaretine gider. Dereden tepeden konuştuktan sonra yaşlı adam bir anısını anlatmaya başlar: "Bir tarihte okuzlari kızığa koştuh, Killuğa oduna gettuh. Okuzlari çayıra koyverduh, onlar otliyer, ben başladım odun yapmaya. Ama hava savuh, kar adam boyi..." diye konuşmaya başlayınca bizimki daha fazla dayanamaz: "Emi, yaz miydi, kış miydi?" diye atılır. Adam iyice şaşırır ve, "Ola, bilmam ki, yaz miydi kış miydi!..." der. (Killuk: Bir orman.)

KALDI

Karabağ'da ağ üzüm kaldı
Yiyebilmedim gözüm kaldı
Yahşi yurdum Azerbaycan'dan
Kendim gittim de özüm kaldı

Ah Karabağ, bahtı kara bağ
Şu gönlümün tahtı Karabağ
Sürgün ettiler çıktım senden
Hankenti'nde bir izim kaldı.

Kimse aldırılmaz kalp ağrıma
Dünya kulak vermez çağrıma
Hocalı hançerdir bağırıma
Ermeni yaktı közüm kaldı.

Sadık milletti Ermeni
Hainmiş meğer kanı teni
Katmerleşiyor Türk'ün kini
Hay'la bölecek kozum kaldı.

Ağcakent'te yudum yüzümü
Hıyabanda sildim gözümü
Nuri Paşa, duy bu sözümü!
Topyekun harp tek çözüm kaldı.

Yıldırım, girdi sözün kayda
Acem'den Moskof'tan yok fayda
Kobuztan'da Tamgalısay'da
Okunabilmez yazım kaldı.

Ramazan Yıldırım